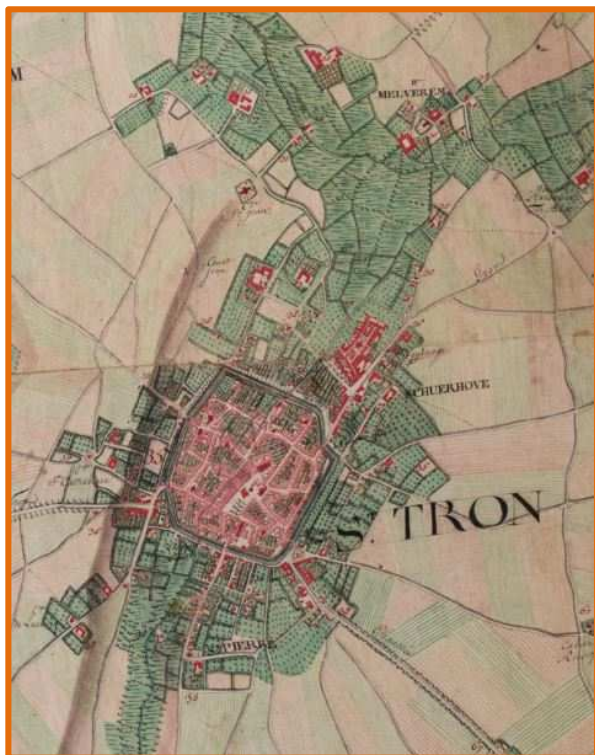

ARCHEOLOGIE NOTA MET BEPERKTE SAMENSTELLING

SINT-TRUIDEN – SINT-JORISSTRAAT (SLOOP)

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, E. KEERSMAEKERS,
K. BOUCKAERT & A. DOUCET

OKTOBER 2018

Titel

Archeologienota met beperkte samenstelling. Sint-Truiden – Sint-Jorisstraat (sloop)

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert,
Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers & Alexander Doucet

Opdrachtgever

Stad Sint-Truiden
Kazernestraat 13
3800 Sint-Truiden

Projectnummer

2018I19

Plaats en datum

Kortenaken, oktober 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018I19
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding.....	4
1.1	<i>Algemeen.....</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht.....</i>	4
1.3	<i>Onderzoeksopdracht.....</i>	9
1.4	<i>Werkwijze en strategie</i>	9
2	Bureauonderzoek	10
2.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	10
2.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data</i>	11
2.3	<i>Beknopte historische beschrijving.....</i>	15
2.4	<i>Datering en situering van het onderzochte gebied.....</i>	19
3	Resultaten bureauonderzoek.....	20
3.1	<i>Beantwoording onderzoeksvragen.....</i>	20
3.2	<i>Potentieel op kennisvermeerdering en afweging verder onderzoek</i>	20
3.3	<i>Samenvatting.....</i>	20
4	Bibliografie	22
5	Figurenlijst	23
6	Plannenlijst.....	24

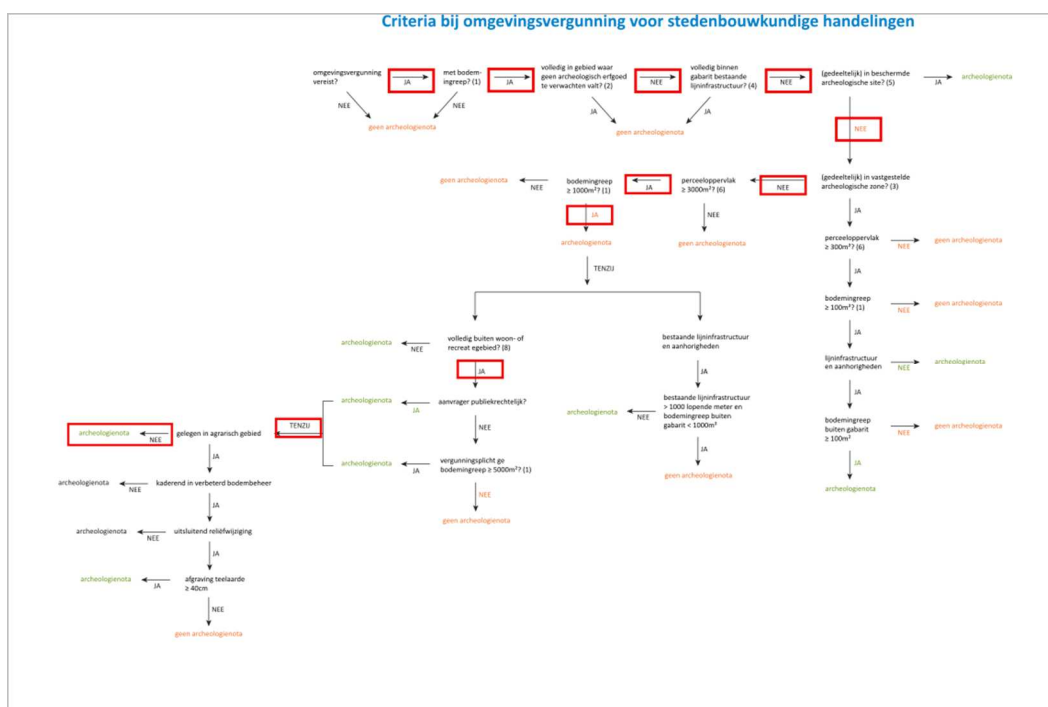
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsveraanuning voor stedenbouwkundige handelingen

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van de stad Sint-Truiden een archeologienota opgemaakt voor het projectgebied aan de Sint-Jorisstraat, ter hoogte van huisnummer 1026 en de kruising met de Regielaan, in Sint-Truiden (Limburg). Op het projectgebied zal door de opdrachtgever de huidige bebouwing (loods) gesloopt worden en de omliggende verharding in betontegels verwijderd worden. De andere verharding rondom het gebouw bestaat uit dolomiet (grind) en blijft behouden. Op de locatie van de huidige loods zal eveneens dolomiet (grind) aangelegd worden. De sloopwerken zullen enkel de grond verstoren die reeds verstoord is bij de bouw van het stadswerkhuis. Het gebouw is ongeveer 1084,49 m² groot, de totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 8806,29 m².

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in oktober 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan

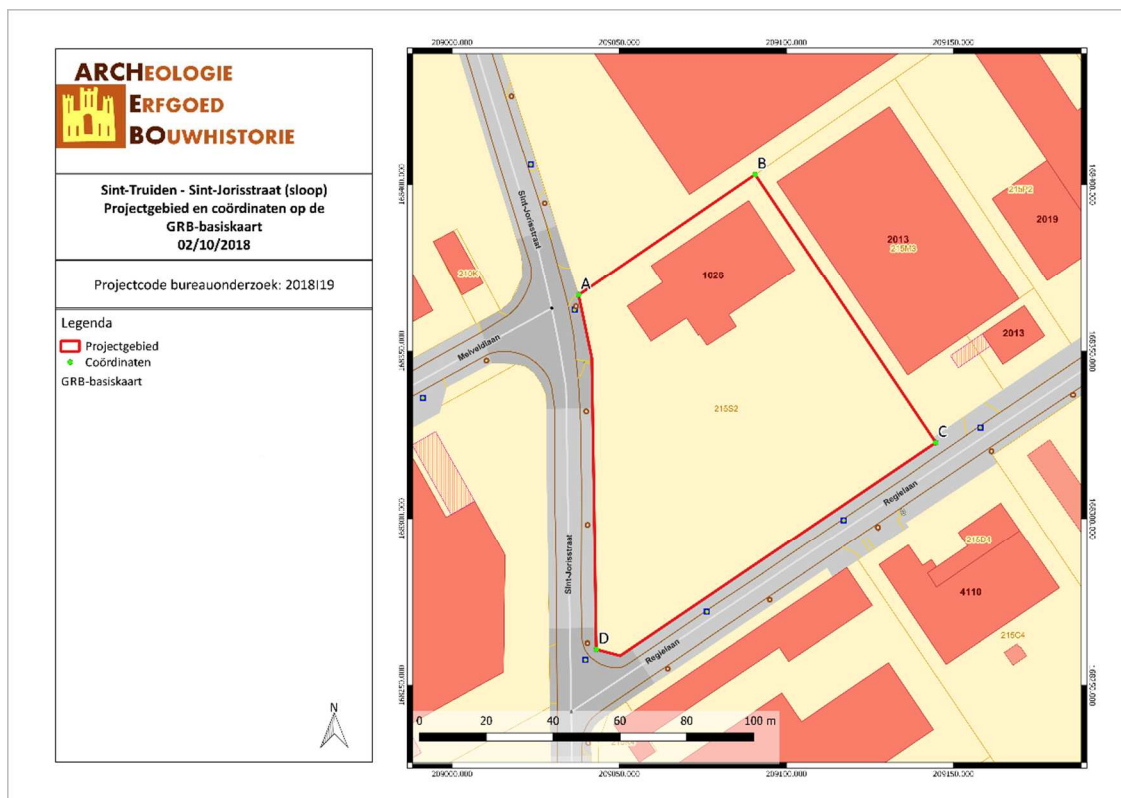
Claesen. Contactpersonen bij de opdrachtgever, de stad Sint-Truiden, was mevrouw Erika Vandergeten. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd.

Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd. Indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader een van de onderstaande aspecten aantoont is het verantwoordt om een archeologienota met beperkte samenstelling op te stellen.

1. met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2. de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3. verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

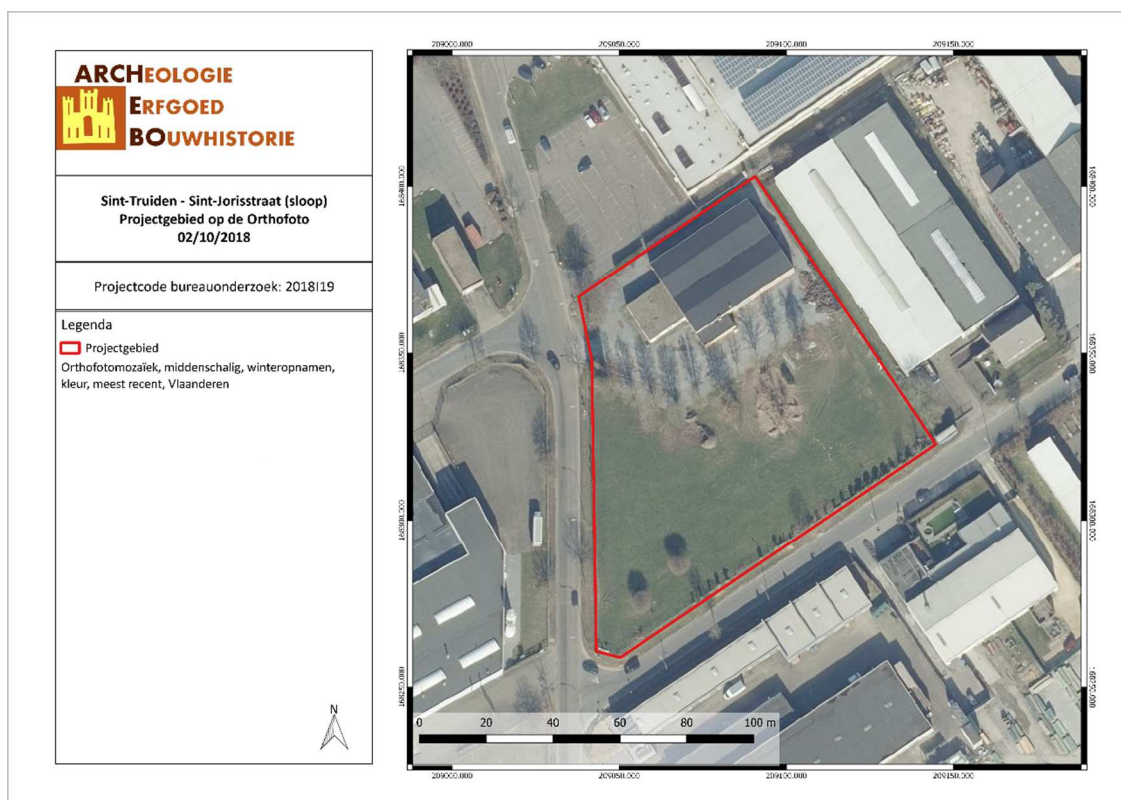
Administratieve fiche	
Naam site:	Sint-Truiden – Sint-Jorisstraat (sloop)
Onderzoek:	Archeologienota met beperkte samenstelling
Ligging:	Limburg, Sint-Truiden, Sint-Jorisstraat, huisnummer 1026
Kadaster:	Sint-Truiden, afdeling 2, sectie D, perceelnummer 215s2
Coördinaten:	A X 209037.829
	Y 168366.823
	B X 209090.637
	Y 168402.969
	C X 209144.669
	Y 168322.726
	D X 209043.130
	Y 168260.765
Opdrachtgever:	Stad Sint-Truiden Kazernestraat 13 3800 Sint-Truiden
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba
Projectcode bureauonderzoek:	2018119
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Stad Sint-Truiden
Grootte projectgebied:	ca. 8806,29 m ²
Uitvoeringsperiode:	Oktober 2018
Reden van de ingreep	Sloop van bestaande bebouwing
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, sloopvergunning, industriegebied, stadswerkhuis, dolomiet verharding

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

SISI/18/10/02/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied op de GRB-Kadasterkaart (Geopunt, 2018)

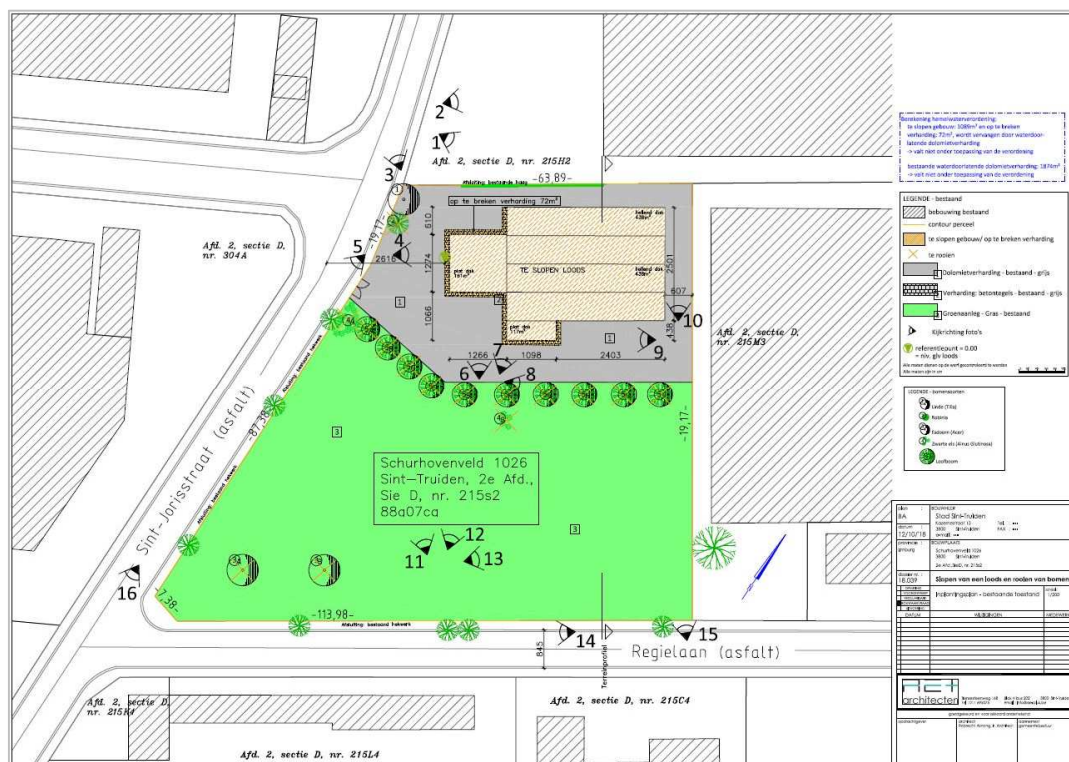

SISI/18/10/02/2 - Digitale aanmaak

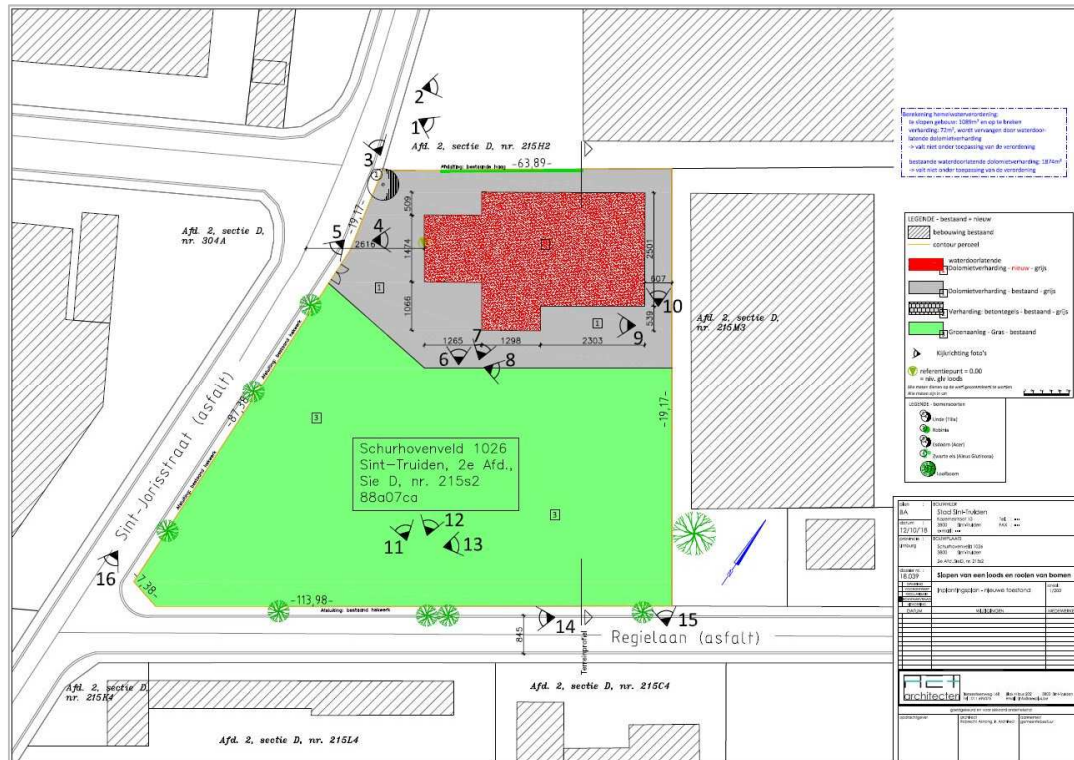
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

Het projectgebied is gelegen aan de Sint-Jorisstraat, ter hoogte van huisnummer 1026 en aan de kruising met de Regielaan, in Sint-Truiden, gelegen in de Belgische provincie Limburg. In het noorden van het terrein staat momenteel één gebouw, namelijk het stadswerkhuis. Het gebouw is omgeven door een verharding in dolomiet. Het zuiden van het terrein bestaat grotendeels uit gras en er staan ook enkele bomen op het projectgebied. Op het gewestplan wordt het terrein volledig gekarteerd als 'Industriegebieden'.

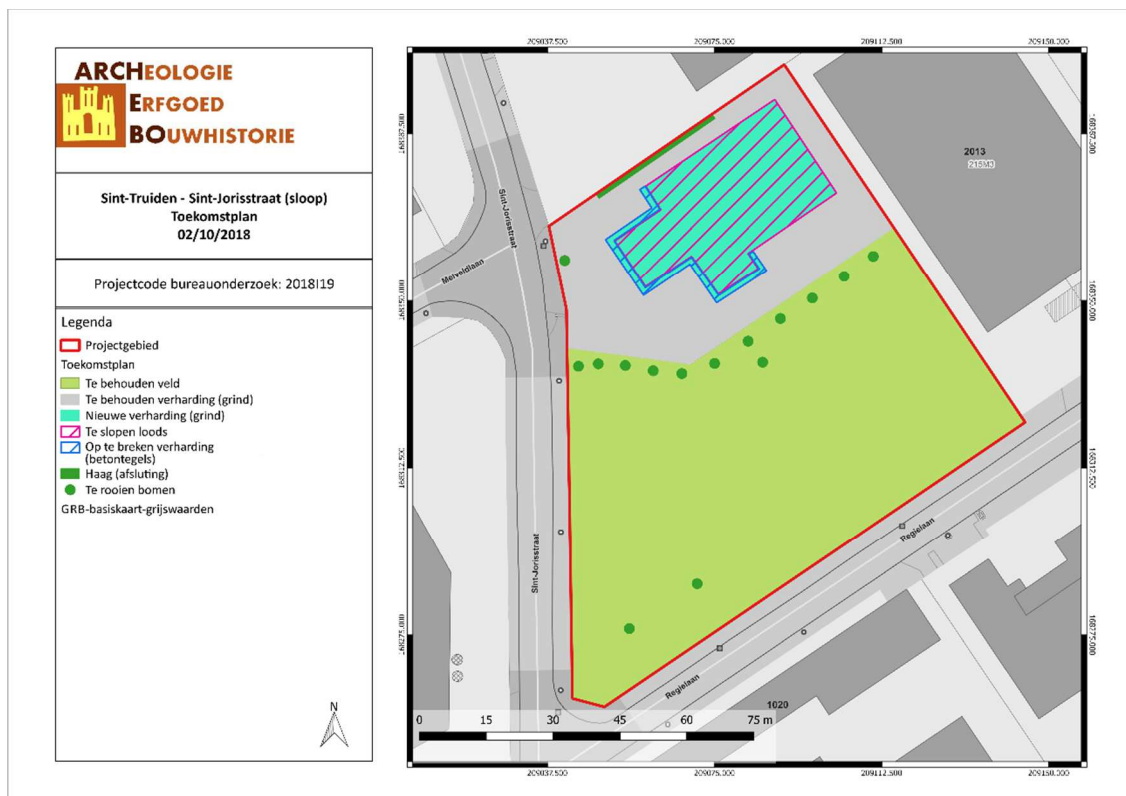
Op het projectgebied zal door de opdrachtgever de huidige bebouwing (loods) gesloopt worden en de omliggende verharding in betontegels verwijderd worden. De andere verharding rondom het gebouw bestaat uit dolomiet (grind) en blijft behouden. Op de locatie van de huidige loods zal eveneens dolomiet (grind) aangelegd worden. De sloopwerken zullen enkel de grond verstoren die reeds verstoord is bij de bouw van het stadswerkhuis. Het gebouw is ongeveer 1084,49 m² groot, de totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 8806,29 m².

Figuur 4: Plan van de te slopen bebouwing (AE+ architectuur bvba, 2018)

Figuur 5: Toekomstplan (AE+ architectuur bvba, 2018)

SISI/18/10/02/3 - Digitale aanmaak

Figuur 6: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

Randvoorwaarden

Er dienen geen randvoorwaarden worden opgenomen.

1.3 ONDERZOEKSOPDRACHT

Tijdens het bureauonderzoek dienen de onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke archeologische structuren of constructies kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*
3. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

1.4 WERKWIJZE EN STRATEGIE

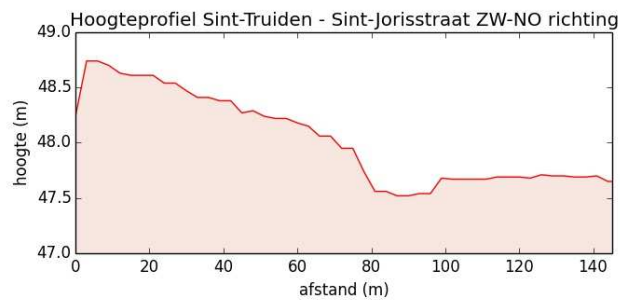
In het bureauonderzoek wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake historie, erfgoed en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied. De gebruikte kaarten werden in gegeoreferende vorm gebruikt in het programma QGIS.

2 BUREAUONDERZOEK

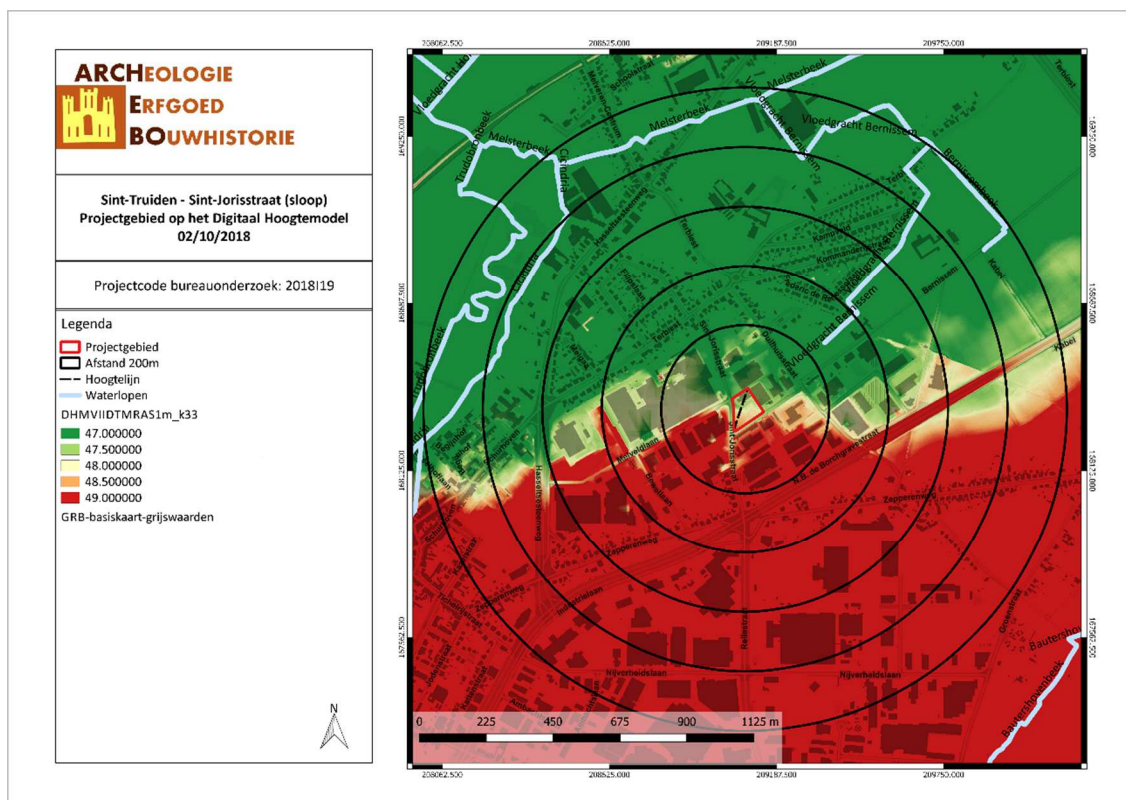
Het bureauonderzoek blijft beperkt tot het beschrijven van de ontwikkeling en de minimale impact die deze heeft op het eventueel aanwezige archeologische erfgoed. De landschappelijke context en een uitgebreide beschrijving van de archeologische en historische context worden niet opgenomen in de bureaustudie.

2.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

Het projectgebied is gelokaliseerd in de gemeente Sint-Truiden (Limburg). Volgens de Traditionele Landschappenkaart ligt het projectgebied in 'Stedelijke gebieden en havengebieden'. Het terrein zelf bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ca. 47 en 49 m boven de zeespiegel.

Figuur 7: Hoogteprofiel van het projectgebied (Geopunt, 2018)

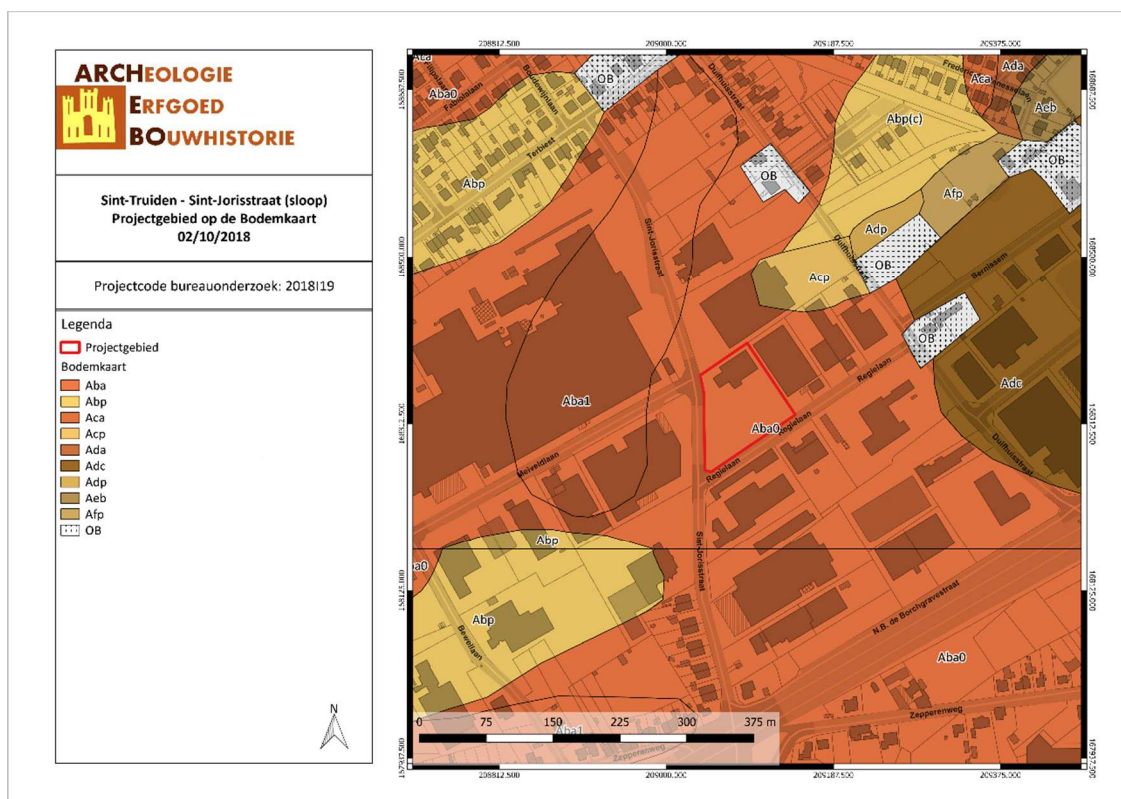

SISI/18/10/02/4 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het onderzoeksgebied en hoogteprofiellijn op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)

Op de Bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied gekarteerd als Aba0. Aba0-bodems zijn droge leemgronden met een textuur B horizont en een dikke A horizont (dikker dan 40 cm). Deze bodem heeft zich ontwikkeld in het Pleistocene loessdek en vertoont onder de dikke A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor heeft een donkerbruine kleur en bestaat uit homogene, humushoudende leem. De Ap rust op een reelbruine overgangshorizont. De Bt heeft een bruine kleur en bestaat uit zware leem (met gemiddeld 20% klei) en heeft meestal een goed ontwikkelde

polyedrische structuur en kleihuidjes. Het kleigehalte neemt sterk af naarmate men dieper gaat, de structuur verdwijnt geleidelijk en de kleur wordt geelbruin.¹

SIS/18/10/02/5 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart (DOV, 2018)

2.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

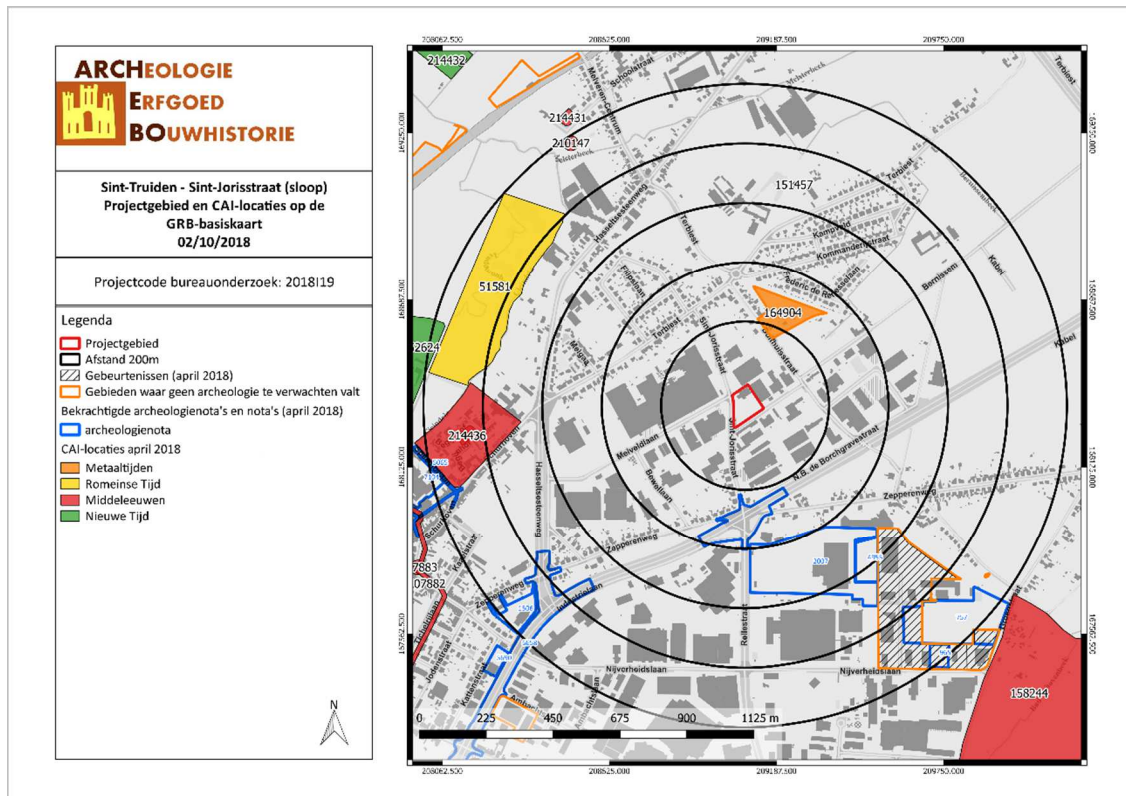
Voor de archeologische en erfgoedkundige data werd gebruik gemaakt van de cartografische gegevens van zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) als de Inventaris van Onroerend Erfgoed (IOE). Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedkundige relictten. Ca. 1100m ten westen van het projectgebied ligt de historische stadskern van de stad Sint-Truiden, die opgenomen is als Unesco Werelderfgoed. Ca. 900m ten westen van het terrein ligt het Begijnhof van Sint-Truiden, dat eveneens geregistreerd staat als Unesco Werelderfgoed. In de ruimere omgeving van het projectgebied bevinden zich wel meerdere vastgestelde en/of beschermde erfgoedkundige relictten.

De CAI toont enkele vondsten in de omgeving binnen een straal van 1km aan:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
210147	Munten	Middeleeuwen
51581	Fragmenten Romeins bouwmetaal	Romeinse Tijd
52624	Buitenverblijf abten Sint-Trudo	Nieuwe Tijd
700479	Kerk	Middeleeuwen
214436	Begijnhof	Middeleeuwen
151457	Grafkamer	Nieuwe Tijd
164904	Sporen met prehistorisch metaal	Metaaltijden

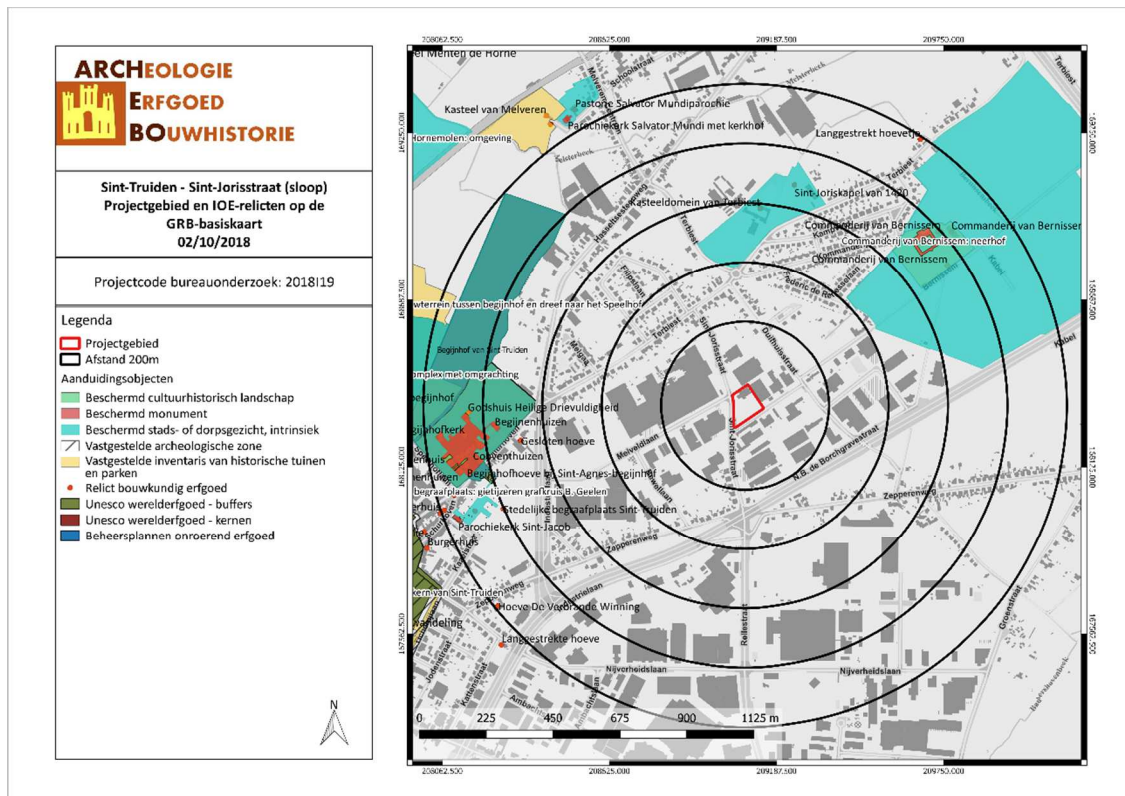
¹ E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 110, 168, 222, 275, 299 en 330.

Tussen ca. 700 en 1000m ten westen van het projectgebied zijn sporen van het Begijnhof van Sint-Truiden gevonden, daterend uit de Late Middeleeuwen. Het begijnhof werd op een terrein gebouwd dat rond 1265 door de Sint-Trudoabdij ter beschikking is gesteld aan de *mulieres religiosas* (religieuze vrouwen) (CAI 214436). Binnen het begijnhof, ca. 850m ten westen van het projectgebied, staat ook een Laatmiddeleeuwse kerk, opgetrokken in kwartsiet van Tienen, in Lincensteen en in Gobertangesteent (CAI 700479). Tussen ca. 800 en 1000m ten westen van het projectgebied zijn tijdens een mechanische prospectie fragmenten van Romeins bouw materiaal gevonden in alluviale leemafzettingen (CAI 51581). Het gaat om bakstenen en tegulae. Op ongeveer 1000m ten westen van het projectgebied zijn sporen gevonden van het 16de-eeuws buitenverblijf voor de abten van Sint-Trudo (opperhof-neerhofstructuur; CAI 52624). Verder noordwaarts, zijn Laatmiddeleeuwse munten gevonden tijdens metaaldetectie (CAI 210147). Tussen ca. 200m en 300m ten noorden van het projectgebied is een kuil gevonden uit de Metaaltijden met drie fragmenten vuursteen, 27 fragmenten handgevormd aardewerk en 15 fragmenten natuursteen (CAI 164904). Tenslotte is, ca. 700m ten noorden van het terrein, een 17de-eeuwse grafkamer gevonden die opgebouwd is in baksteen en witgrijze mortel. Er werd eveneens menselijk botmateriaal gevonden (CAI 151457).

SISI/18/10/02/6 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied en de archeologische data op de basiskaart (CAI, 2018)

SISI/18/10/02/7 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied en de erfgoedkundige data op de basiskaart (IOE, 2018)

In 2016 heeft ADEDE bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied gelegen aan de Zepperenweg in Sint-Truiden (ID 1506), ca. 900m ten zuidwesten van het huidige projectgebied. Uit het bureauonderzoek bleek dat vanaf de 18de eeuw binnen het terrein een (deel van een) hoeve had gestaan, gekend als de 'Verbrande Hoeve', waar zich nu een restaurant bevindt. De bodem van het terrein is echter genivelleerd en de bebouwing die op het terrein stond heeft de bodem nog dieper verstoord (tot ca. 4 meter). ADEDE bvba adviseerde geen verder onderzoek uit te voeren.²

In juli 2017 heeft ArcheoPro Vlaanderen een bureauonderzoek (ID 5065) uitgevoerd voor een projectgebied gelegen aan de Slachthuisstraat, Speelhoflaan, Vissegatstraat, Schuurhof en Clement Cartuyvelstraat (lijntracé). Dit tracé ligt ca. 1000m ten westen van het huidige projectgebied. Omwille van de aanleg van nutsleidingen en de aanwezige wegen is het bodemprofiel reeds verstoord. Er werd voor een deel van het tracé geen verder archeologisch (vervolg)onderzoek geadviseerd, voor een ander deel (nabij de overgang tussen de Slachthuisstraat en de Clement Cartuyfelstraat en aan de Clement Cartuyfelstraat zelf) werd geadviseerd om een archeologische begeleiding conform opgraving uit te voeren tijdens de toekomstige werkzaamheden, gezien de op deze locatie wel hoge archeologische verwachtingen.³

In februari 2018 heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota geschreven voor een project aan de N80 in Sint-Truiden (ID 6658), tussen ca. 700 en 1000m ten zuidwesten van het huidige projectgebied. Het bureauonderzoek toonde aan dat de bodem deels verstoord was en deels bestond uit colluviale gronden. Deze informatie dateerde van voor de aanleg van de expresweg. De aanleg van de N80 verstoorde de

² David Janssens e.a., "Archeologienota Zepperenweg 7A te Sint-Truiden (Limburg)", Verslag van Resultaten (Gent: ADEDE bvba, 2016), 45–49.

³ G. De Nutte e.a., "Slachthuisstraat, Speelhoflaan, Vissegatstraat, Schuurhof en de Clement Cartuyvelstraat te Sint-Truiden. Archeologienota d.m.v. een archeologische bureaustudie" (Hasselt: ArcheoPro Vlaanderen, juli 2017), 61–63.

bodem volledig. De toekomstige verstoringen bevinden zich op ver uiteenliggende stukken en hebben een oppervlakte tussen 26m² en 277m². Aangezien de te onderzoeken oppervlakte gering zijn en aangezien de bodem reeds verstoord is, heeft BAAC Vlaanderen bvba geen verder onderzoek geadviseerd.⁴

In maart-april 2018 heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgesteld voor de sloop van de slachthuissite in Sint-Truiden (ID 7104). Het toenmalige projectgebied bevindt zich ca. 1000m ten westen van het huidige projectgebied. Bij de geplande werken zal 68% van de bebouwing gesloopt worden. De kelders worden niet verwijderd, maar opgevuld met puin (om veiligheidsredenen). Aangezien men niet onder het maaiveld zal werken, heeft ARCHEBO bvba geen verder archeologisch onderzoek opgelegd.⁵

In 2016 heeft HAAST bvba een archeologienota geschreven voor een projectgebied gelegen aan het industrieterrein Schurhovenveld (ID 757), aan de kruising van de Groenstraat en de Ondernemerslaan, tussen ca. 800 en 1000m ten zuidoosten van het huidige projectgebied. Uit het bureauonderzoek bleek dat er geen potentieel is op kennisvermeerdering aangezien het plangebied en de terreinen ten zuiden ervan in de jaren 1990 afgegraven werden voor en verstoord werden door de bouw van een industrieel complex met parkings en wegenis. Er werd bijgevolg afgezien van verder archeologisch onderzoek.⁶

HAAST bvba heeft in datzelfde jaar een tweede bureauonderzoek uitgevoerd voor een projectgebied in het industrieterrein Schurhovenveld (ID 965). Deze keer lag het terrein aan de Nijverheidslaan, ca. 1000m ten zuidoosten van het huidige projectgebied. Het bureauonderzoek leverde hetzelfde resultaat op als bij de archeologienota ID 757. Doordat het terrein geheel afgegraven is, wordt afgezien van verder archeologisch onderzoek.⁷

In 2017 heeft HAAST bvba een derde archeologienota opgesteld voor een projectgebied in het industrieterrein Schurhovenveld (ID 4955), aan de Rellestraat, ca. 600m ten zuidoosten van het huidige projectgebied. Het bureauonderzoek toonde aan dat er geen archeologische verwachting is voor het projectgebied. Bij de geplande werken zou het terrein enorm opgehoogd worden, waardoor het oorspronkelijke maaiveld niet geraakt zal worden. Het terrein ligt ook op de flank van een heuvelrug, waardoor de kans groot is dat archeologica door erosie van de bodem verspoeld zijn. Om bodemsporen aan te treffen zal veel te diep gegraven moeten worden, waardoor de kans op het instorten van de wanden van proefsleuven reëel is. Veilige sleuven aanleggen is kosten-baten gewijs onverantwoordelijk. Er werd bijgevolg geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.⁸

Tenslotte heeft HAAST bvba een vierde archeologienota opgesteld voor een projectgebied in het industrieterrein Schurhovenveld in Sint-Truiden (ID 2007). Het projectgebied lag ter hoogte van de Rellestraat, aan de terrein van VCST en Punch Powertrain, tussen ca. 200 en 700m ten zuidoosten van het huidige projectgebied. De geplande werken zullen het oorspronkelijke maaiveld niet raken, aangezien het terrein eerst enorm opgehoogd zal worden. Het oorspronkelijke reliëf is ook reeds gewijzigd door

⁴ Margot Vander Cruyssen, "Archeologienota met beperkte samenstelling Sint-Truiden N80", Verslag van Resultaten (Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, februari 2018), 34–35.

⁵ Jan Claesen e.a., "Archeologienota Sint-Truiden - Slachthuissite (sloop)", Verslag van Resultaten (Kortenaken: ARCHEBO bvba, april 2018), 32–35.

⁶ Rik van de Konijnenburg, "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Groenstraat-Ondernemerslaan)", Verslag van Resultaten (Bree: HAAST bvba, 2016), 46–47.

⁷ Rik van de Konijnenburg, "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Nijverheidslaan Hal 3 Punch Powertrain)", Verslag van Resultaten (Bree: HAAST bvba, 2016), 38–39.

⁸ Rik van de Konijnenburg, "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Rellestraat, terreinen Punch Powertrain IV)", Verslag van Resultaten (Bree: HAAST bvba, 2017), 25–26.

bouwplannen en plannen van grondverzet, door de aanleg van een parking en toegangsweg en door de ophoging van een groot deel van het terrein. HAAST bvba adviseerde geen verder archeologisch onderzoek.⁹

2.3 BEKNOPTE HISTORISCHE BESCHRIJVING

Sint-Truiden wordt voor het eerst vermeld in 1133 als *Sancti Trvdonis opidum*, de stad van de Heilige Trudo. Andere namen zijn *uilla Sancti Trudonis* (ca. 1139, 1140 en 1164), *in oppido burgi Sancti Trudonis* (1163), *burgus Sancti Trvdonis* (1174) en *de oppido Sancti Trudonis* (2e helft 12^e eeuw). De stad is genoemd naar Sint-Trudo, de grondlegger van de Abdij van Sint-Truiden. De oudste woonkern van de gemeente, namelijk Zerkingen, werd reeds in de 8ste eeuw vermeld als *Sarchinium*.

In de Romeinse Tijd heeft zich ter hoogte van een kruispunt van heirbanen een kleine bewoningskern gevormd, later gekend als Zerkingen. In 655 stichtte de heilige Trudo een monnikengemeenschap en vijf jaar later liet hij een kerkje bouwen langs de Cicindria (beek). Het graf van Trudo werd een bedevaartsoord, nadat er enkele wonderen hadden plaatsgevonden. In 740 wordt het klooster van Sint-Trudo omgevormd tot een benedictijnenabdij. In 883 bij de inval van de Noormannen, worden de abdij en de omliggende nederzetting verwoest, maar in 938 weer opgebouwd onder impuls van Otto I, keizer van het Duitse Rijk. Toen kwam de abdij en nederzetting ook onder het patronaat van het bisdom Metz. Door de aanwezigheid van vele pelgrims kende ook de handel en dienstverlening een sterke groei. De nederzetting die zich nabij het klooster ontwikkelde, was gekend als *Oppidum Sancti Trudonis*, de stad van de heilige Trudo. De stad groeide uit tot een economisch centrum. Rond 950 werd een nieuwe, driebeukige kerk gebouwd in opdracht van bisschop Adalbero I van Metz, tevens abt van Sint-Truiden. In de 11de eeuw werd de derde, grote Romaanse abdijskerk gebouwd. De abdij kende rond deze periode dan ook een ware bloeiperiode, waardoor ook de omliggende stad floreerde. Rond de abdijskerk groeit Sint-Truiden uit tot een versterkte stad en in dezelfde eeuw ontvangt ze haar stadsrechten. Tussen 1060 en 1085 wordt in opdracht van abt Adelardus II begonnen met de bouw van de vestinggordel rondom de stad en abdij. Ca. 1086 wordt Sint-Truiden ingelijfd bij het prinsbisdom Luik. De abdij behoudt de jurisdictie over een deel van het gebied. De voogdij over de stad is vaak een twistpunt geweest tussen de heren van de omliggende gebieden en heeft aanleiding gegeven tot verschillende belegeringen en plunderingen. Rond 1129 werd deze aarden omwalling vervangen door stenen stadsmuren. De stad werd in de 13de-14de eeuw een centrum van de lakenindustrie en exporteerde o.a. naar Duitsland, Engeland en Frankrijk. De inwoners van de stad sloten zich aan bij andere Luikse steden om medezeggenschap te bekomen in het bestuur van het prinsbisdom. De ambachten wisten een zeker invloed in het stadsbestuur te bemachtigen. De 15de eeuw is een woelige periode voor de stad Sint-Truiden. In 1405 wordt ze belegerd en ingenomen door Hendrik de Horne van Luik, in 1467 hebben de Luikse troepen tegen de troepen van Karel de Stoute gestreden in Brustem met het beleg en de inname van de stad en de verwoesting van de versterkingen tot gevolg. In 1489 wordt de stad belegerd door Robert van der Marck en in 1568 wordt ze ingenomen door Willem de Zwijger. In 1675 wordt de vesting door Lodewijk XIV ontmanteld. De poorten worden opgeblazen en de ommuring verdwijnt geleidelijk.

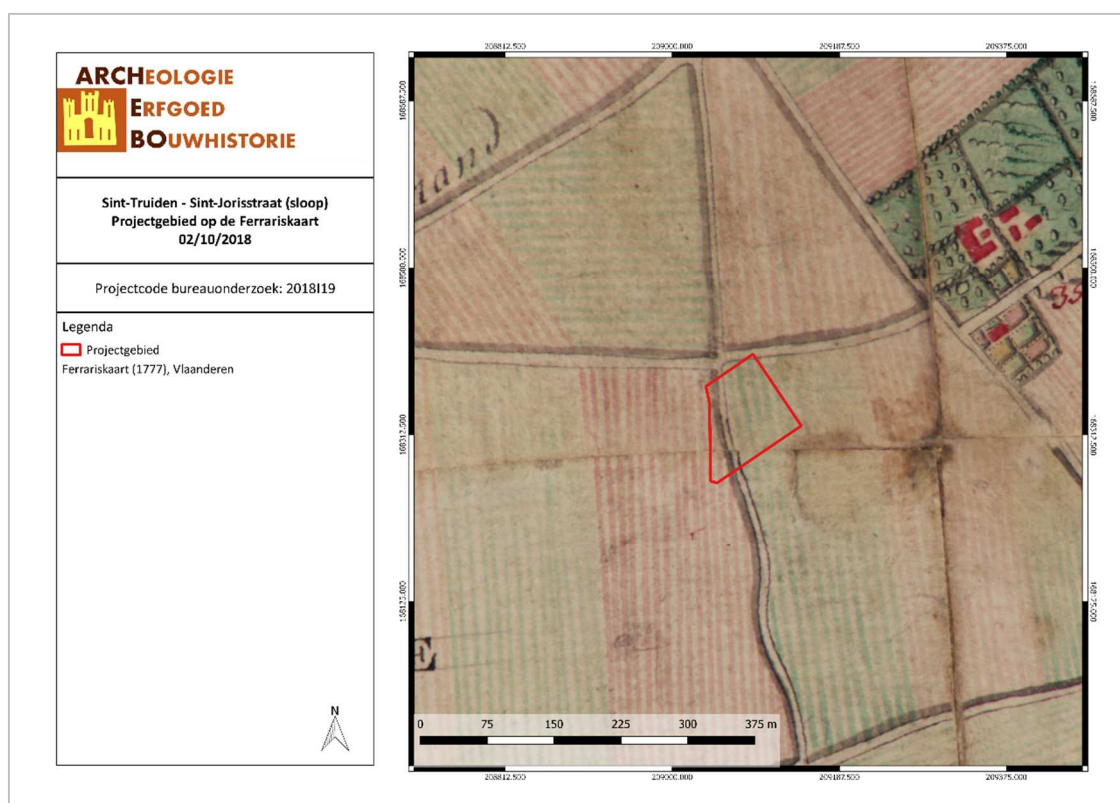
Door de eeuwen heen had de abt van de Sint-Trudoabdij veel invloed in de stad. Hij was medeheer van de stad en benoemde de schout en schepenen, wat hem een grote bestuurlijke macht gaf. Dit veranderde toen de bisschop van Metz in 1227 zijn rechten op Sint-Truiden aan de prins-bisschop van Luik afstond. In de 17de en 18de eeuw breidde de abdij nog verder uit, waardoor een groot complex ontstond. Daarnaast bezat de abt een kasteel in Nieuwenhoven en de monniken konden hun vrije tijd doorbrengen in het Speelhof. Aan

⁹ Rik van de Konijnenburg, "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Rellestraat, terreinen VCST/ Punch Powertrain)", Verslag van Resultaten (Bree: HAAST bvba, 2017), 26–29.

het einde van de 18de eeuw, tijdens de Franse Revolutie, kwam hier snel een einde aan. In augustus 1789 volgde Sint-Truiden de stad Luik in de Revolutie. De inval van de Franse revolutionairen in 1792 bracht het einde van de abdij met zich mee. De abt en monniken vluchtten en de abdijgoederen werden aangeslagen. In 1794 werd Sint-Truiden aangehecht bij de Eerste Franse Republiek. Vanaf 1830 kwam Sint-Truiden onder het Belgisch bestuur, na een korte periode onder het bewind van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden.

In de loop van de 19de en 20ste eeuw kende de stad een heropbloei dankzij de fruitteelt in de regio. Tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog werden verschillende huizen verwoest en enkele burgers geëxecuteerd. Tijdens WO II maakten de Duitse troepen gebruik van de luchtmachtbasis van Sint-Truiden als uitvalsbasis. In 1971 werd Halmaal door de gemeente Sint-Truiden ingelijfd. Na de gemeentefusies van 1977 behoren ook Aalst, Brustem, Duras, Engelmanshoven, Gelinden, Gorseme, Groot-Gelmen, Ordingen, Runkelen, Velm, Wilderen, Zepperen en Kerkom-bij-Sint-Truiden tot de gemeente Sint-Truiden.¹⁰

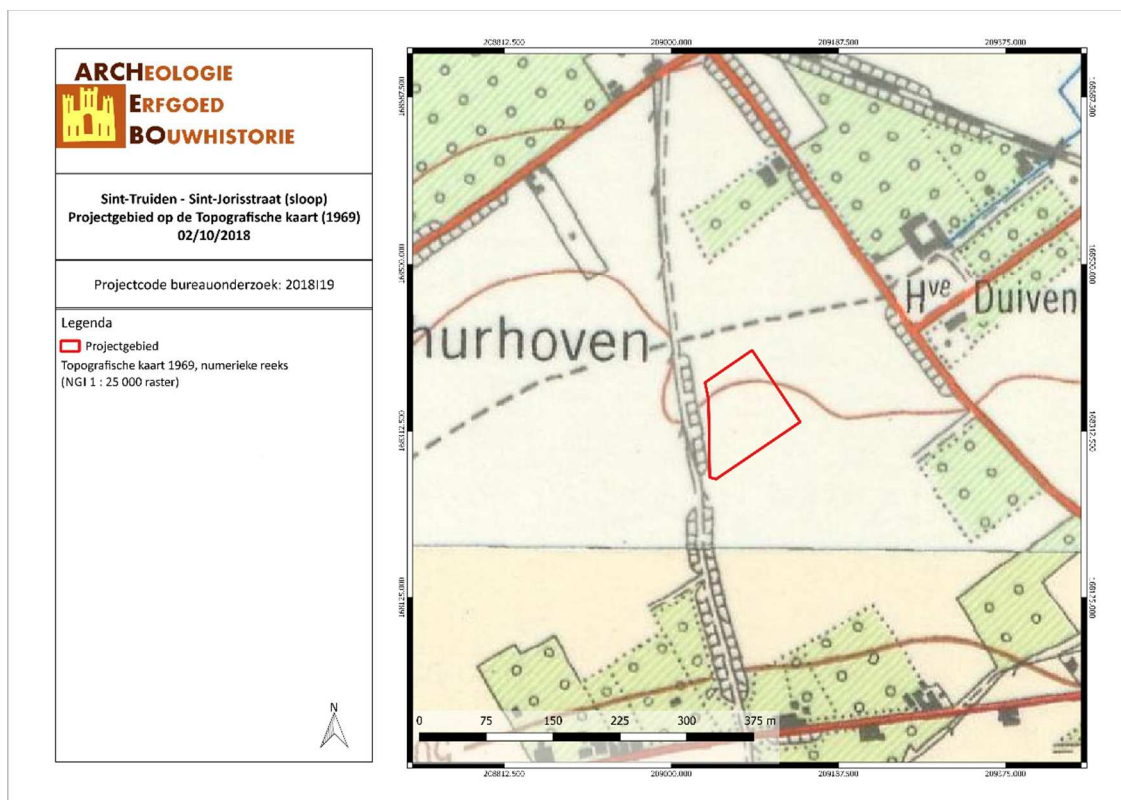
Op de Ferrariskaart (1777) ligt het projectgebied binnen akkerland en is er geen bebouwing aanwezig. Op 19de-eeuwse cartografische bronnen zoals de Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelenkaart is het terrein niet specifiek gekarteerd en onbebouwd weergegeven. Hetzelfde geldt voor de topografische kaarten van 1873, 1904, 1939 en 1969. De eerste bebouwing is zichtbaar op de topografische kaart van 1981 en op de luchtfoto van 1979-1990. De bebouwing moet bijgevolg tussen 1969 en ca. 1980 gebouwd zijn en hetzelfde geldt voor de omliggende verharding. De luchtfoto van 2000-2003 toont de huidige situatie, met in het noorden van het terrein het stadswerkhuis en de omliggende verharding, in het midden enkele zichtbare verstoringen van het grondoppervlak, in het zuiden grasland en verspreid over het terrein enkele bomen.

SISI/18/10/02/8 - Digitale aanmaak

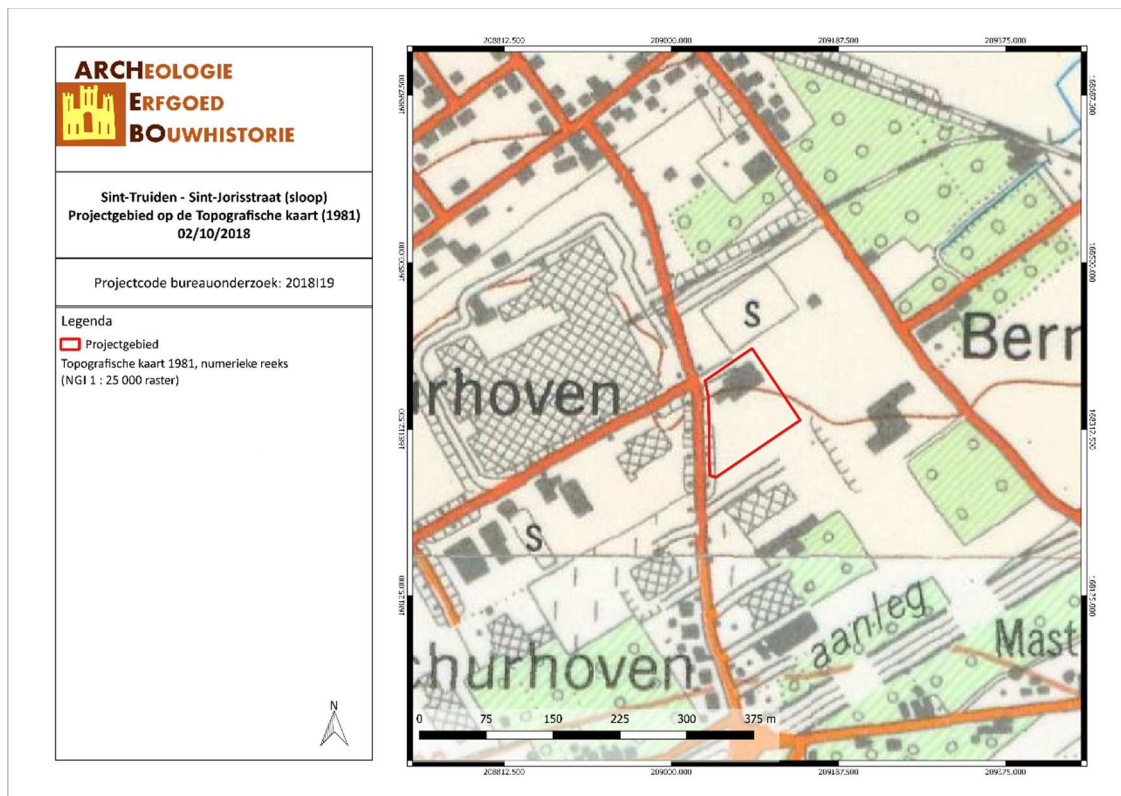
¹⁰ "Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 919", geraadpleegd 2 oktober 2018, <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=919>; "Sint-Truiden", Wikipedia, geraadpleegd 22 januari 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Sint-Truiden&oldid=50733311>; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Sint-Truiden", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120972>; "Geschiedenis", Sint-Truiden, geraadpleegd 2 oktober 2018, <https://www.sint-truiden.be/geschiedenis-0>.

Figuur 12: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

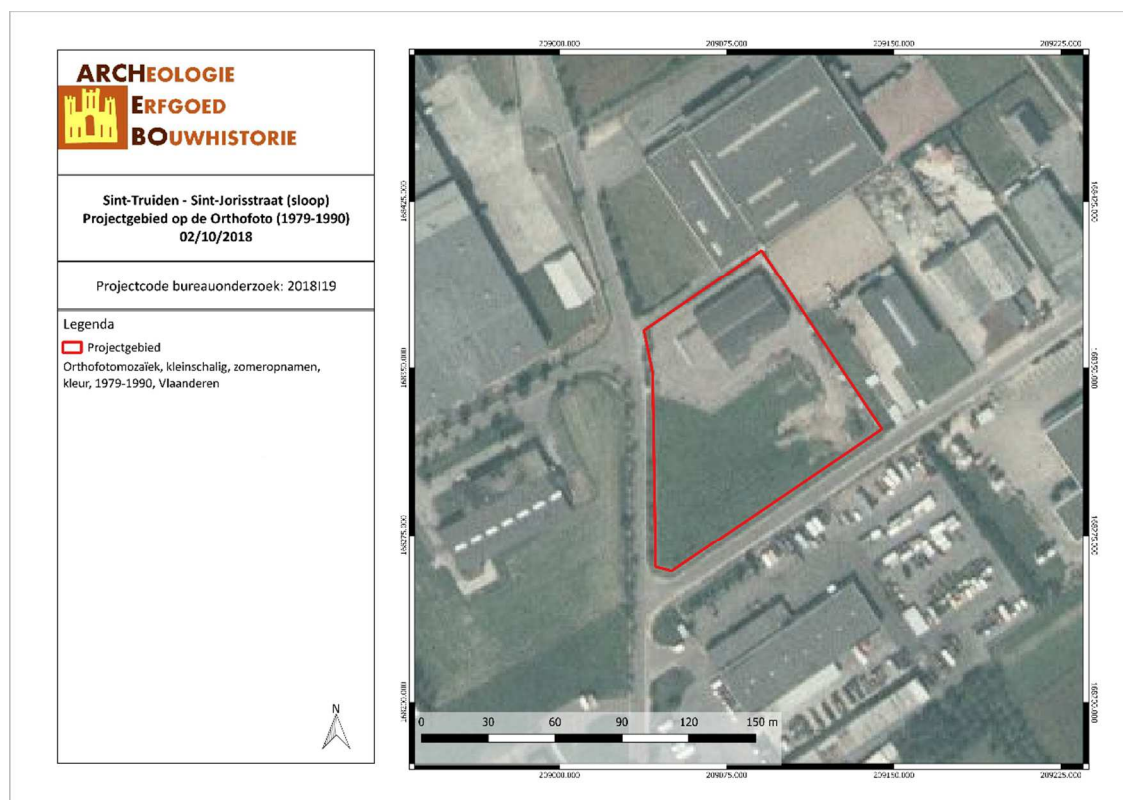
SISI/18/10/02/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

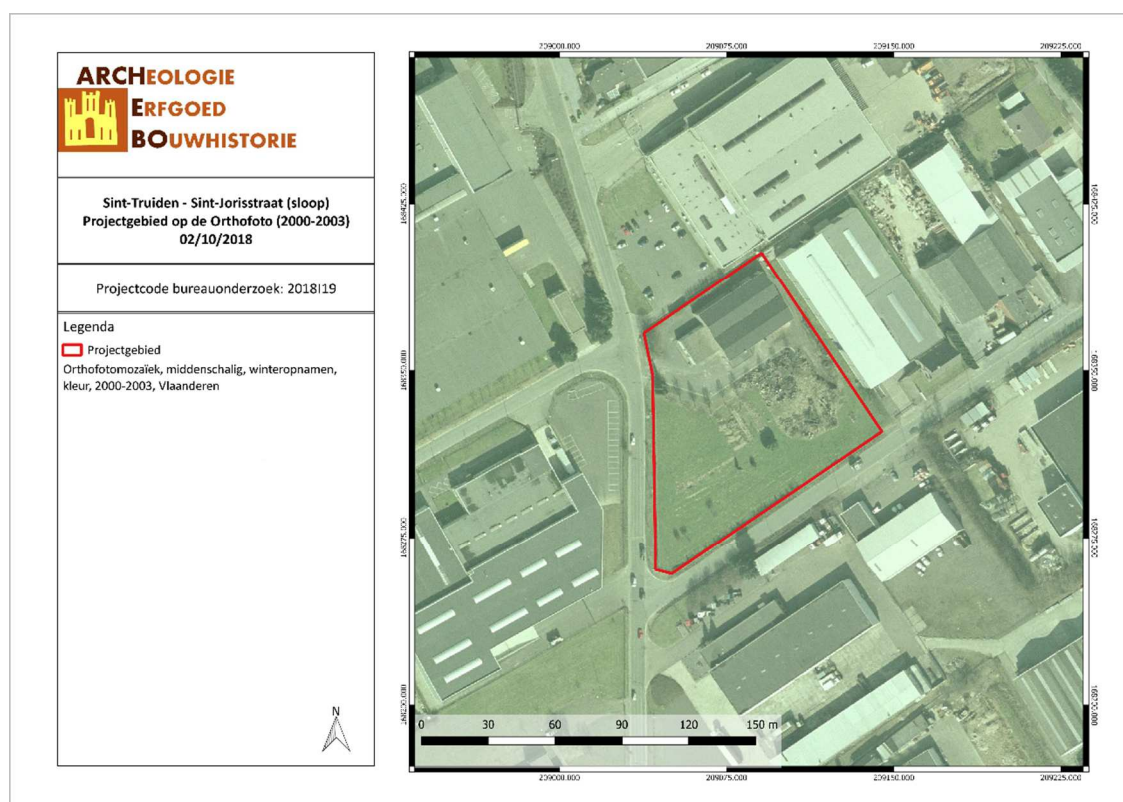
SISI/18/10/02/10 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018)

SISI/18/10/02/11 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)

SISI/18/10/02/12 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

2.4 DATERING EN SITUERING VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

Het projectgebied ligt aan de Sint-Jorisstraat 1026 in Sint-Truiden (Limburg). De archeologienota werd opgesteld voor de sloop van het stadswerkhuis.

Volgens de 18de- en 19de-eeuwse cartografische bronnen is het projectgebied in deze periode onbebouwd. De eerste bebouwing verschijnt pas op de topografische kaart van 1981 en de luchtfoto van 1979-1990. De bebouwing moet dus gebouwd zijn tussen 1969 en ca. 1980. De omliggende dolomieten verharding is ook rond deze periode aangelegd.

De CAI toont binnen een straal van 1km verschillende vondsten. Het betreft sporen van het Laatmiddeleeuws Begijnhof van Sint-Truiden (CAI 214436), een Laatmiddeleeuwse kerk (CAI 700479), fragmenten van Romeins bouw materiaal (bakstenen en *tegulae*) in alluviale leemafzettingen (CAI 51581), sporen van het 16de-eeuws buitenverblijf voor de abten van Sint-Trudo (opperhof-neerhofstructuur; CAI 52624), Laatmiddeleeuwse munten (CAI 210147), een kuil uit de Metaaltijden met drie fragmenten vuursteen, 27 fragmenten handgevormd aardewerk en 15 fragmenten natuursteen (CAI 164904) en tenslotte een 17de-eeuwse grafkamer opgebouwd in baksteen en witgrijze mortel en menselijk botmateriaal (CAI 151457).

3 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

3.1 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er in het projectgebied bebouwing aanwezig was vanaf ca. 1980 tot nu. Er is geen bebouwing gekarteerd op cartografische bronnen van de 18de en 19de eeuw en komt een eerste maal pas voor op de topografische kaart van 1981 en de luchtfoto van 1979-1990. De luchtfoto van 2000-2003 toont de huidige bebouwing.

2. Welke archeologische structuren of constructies kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?

Op basis van de cartografische en historische bronnen kunnen geen voorspellingen gegeven worden voor de te verwachte structuren of constructies op het projectgebied.

3. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

In het noorden van het projectgebied onderging de bodem verstoring door het bouwen van het stadswerkhuis. De luchtfoto's sinds 2000-2003 tonen ten zuiden van deze verharding ook verstoring van de bodem. Het meest zuidelijke deel van het terrein is het minst verstoord. Hier bleef het grasland behouden.

3.2 POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING EN AFWEGING VERDER ONDERZOEK

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het projectgebied gelokaliseerd is op een historische en archeologisch belanghebbende locatie. Toch is de kosten-batenanalyse voor dit project ontoereikend, gezien de aard van de vergunning (sloop). De geplande werken zullen enkel de bodem verstoren waar deze reeds verstoord is.

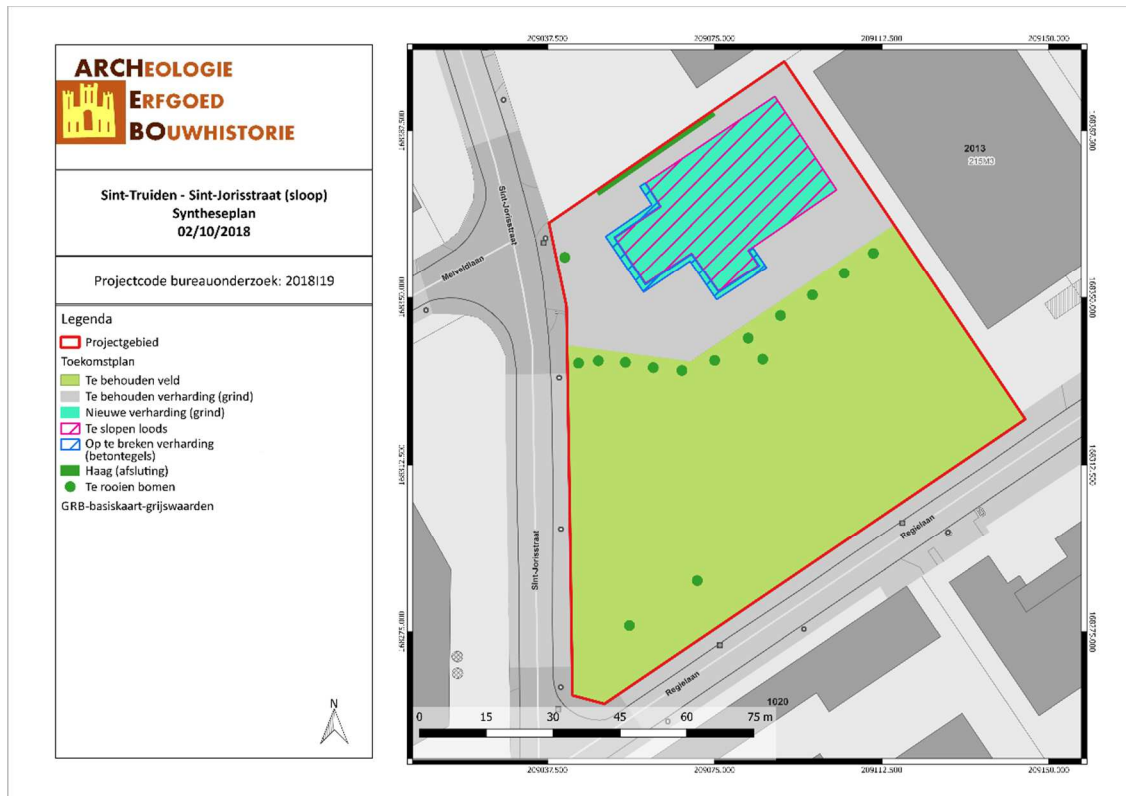
Indien er in latere fases een ontwikkeling gebeurd zal een archeologienota opnieuw opgemaakt dient te worden. Als de nieuwe toestand bekend is, kan hiervoor gekeken worden of verder archeologisch onderzoek noodzakelijk zou zijn.

3.3 SAMENVATTING

De opdrachtgever plant de sloop van de bestaande bebouwing, inclusief de fundamenteën. Nadien zal de oppervlakte bedekt worden met dolomiet zoals de reeds bestaande omliggende verharding. Historisch en archeologisch gezien ligt het projectgebied in een door de CAI gevrijwaarde locatie. Zeven CAI-locaties bevinden zich in de omgeving van het projectgebied. De eerste bebouwing is zichtbaar op de topografische kaart van 1981 en de luchtfoto van 1979-1990.

De kosten-baten analyse is ontoereikend voor dit project gezien de aard van de aanvraag (sloopvergunning) en de mate van verstoring op het projectgebied. De archeologische en historische waarde van het terrein wordt niet genegeerd maar gezien de resultaten van het bureauonderzoek is er slechts een kleine kans op

kennisvermeerdering. Daarom wordt aangeraden om het gehele plangebied vrij te geven voor de geplande werken.

SIS/18/10/02/13 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Syntheseplan (ARCHEBO bvba, 2018)

4 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Claesen, Jan, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Annelien Sys, Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert, en Emma Keersmaekers. "Archeologienota Sint-Truiden - Slachthuisite (sloop)". Verslag van Resultaten. Kortenaen: ARCHEBO bvba, april 2018.

De Nutte, G., R. Simons, T. Deville, en S. Houbrechts. "Slachthuisstraat, Speelhoflaan, Vissegatstraat, Schuurhof en de Clement Cartuyvelstraat te Sint-Truiden. Archeologienota d.m.v. een archeologische bureaustudie". Hasselt: ArcheoPro Vlaanderen, juli 2017.

Janssens, David, Hadewijch Pieters, Simon Claeys, en Bart De Smaele. "Archeologienota Zepperenweg 7A te Sint-Truiden (Limburg)". Verslag van Resultaten. Gent: ADEDE bvba, 2016.

van de Konijnenburg, Rik. "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Groenstraat-Ondernemerslaan)". Verslag van Resultaten. Bree: HAAST bvba, 2016.

van de Konijnenburg, Rik. "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Nijverheidslaen Hal 3 Punch Powertrain)". Verslag van Resultaten. Bree: HAAST bvba, 2016.

van de Konijnenburg, Rik. "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Rellestraat, terreinen Punch Powertrain IV)". Verslag van Resultaten. Bree: HAAST bvba, 2017.

van de Konijnenburg, Rik. "Archeologienota Sint-Truiden, Schurhovenveld (Rellestraat, terreinen VCST/Punch Powertrain)". Verslag van Resultaten. Bree: HAAST bvba, 2017.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Vander Cruysen, Margot. "Archeologienota met beperkte samenstelling Sint-Truiden N80". Verslag van Resultaten. Bassevelde: BAAC Vlaanderen bvba, februari 2018.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Sint-Truiden". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120972>.

"Geschiedenis". Sint-Truiden. Geraadpleegd 2 oktober 2018. <https://www.sint-truiden.be/geschiedenis-0>.

"Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 919". Geraadpleegd 2 oktober 2018. <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=919>.

"Sint-Truiden". *Wikipedia*. Geraadpleegd 22 januari 2018. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Sint-Truiden&oldid=50733311>.

5 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen	4
Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied op de GRB-Kadasterkaart (Geopunt, 2018)	6
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)	6
Figuur 4: Plan van de te slopen bebouwing (AE+ architectuur bvba, 2018)	7
Figuur 5: Toekomstplan (AE+ architectuur bvba, 2018)	8
Figuur 6: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)	8
Figuur 7: Hoogteprofiel van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	10
Figuur 8: Situering van het onderzoeksgebied en hoogteprofiellijn op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018).....	10
Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart (DOV, 2018).....	11
Figuur 10: Situering van het projectgebied en de archeologische data op de basiskaart (CAI, 2018)	12
Figuur 11: Situering van het projectgebied en de erfgoedkundige data op de basiskaart (IOE, 2018).....	13
Figuur 12: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	17
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018).....	17
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018).....	17
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)	18
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)	18
Figuur 17: Syntheseplan (ARCHEBO bvba, 2018)	21

6 PLANNENLIJST

SISI/18/10/02/1 - Digitale aanmaak	6
SISI/18/10/02/2 - Digitale aanmaak	6
SISI/18/10/02/3 - Digitale aanmaak	8
SISI/18/10/02/4 - Digitale aanmaak	10
SISI/18/10/02/5 - Digitale aanmaak	11
SISI/18/10/02/6 - Digitale aanmaak	12
SISI/18/10/02/7 - Digitale aanmaak	13
SISI/18/10/02/8 - Digitale aanmaak	16
SISI/18/10/02/9 - Digitale aanmaak	17
SISI/18/10/02/10 - Digitale aanmaak	17
SISI/18/10/02/11 - Digitale aanmaak	18
SISI/18/10/02/12 - Digitale aanmaak	18
SISI/18/10/02/13 - Digitale aanmaak	21